

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS IR ALYTAUS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 261 73 66, el. p. info@vaistaiga.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.

Atstovo duomenys: Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 261 73 66, el. p. vilnius@vaistaiga.lt

Naujoji g. 2, LT-62116 Alytus, tel. (8 315) 71 863, faks. (8 315) 71 863 el. p. alytus@vaistaiga.lt

Vilniaus miesto savivaldybės tarybai

2020-03-10 Nr. (5.1.)-TR1-10

Kopija

Vilniaus miesto savivaldybės merui

TEIKIMAS

DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2019-12-04 SPRENDIMO NR. 1-305 PAKEITIMO

Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2019-12-04 priėmė sprendimą Nr. 1-305 „Dėl mokesčio už vaiko išlaikymą Vilniaus miesto savivaldybės mokyklose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nustatymo tvarkos aprašo tvirtinimo ir vienos dienos vaiko maitinimo normos nustatymo“, kuris buvo pakeistas savivaldybės tarybos 2020-02-12 sprendimu Nr. 1-420 (toliau 2020-02-12 redakcijos 2019-12-04 sprendimas Nr. 1-305 vadinamas Sprendimu).

Sprendimo 1 punktu patvirtintas Mokesčio už vaiko išlaikymą Vilniaus miesto savivaldybės mokyklose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nustatymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas).

Sprendimo 3 bei 4 punktai, Aprašo 5, 9, 11.2 punktai prieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams, todėl turi būti pakeisti ar panaikinti.

Dėl Sprendimo 3 punkto

Sprendimo 3.1 bei 3.2 papunkčiuose savivaldybės taryba nusprendė:

3. Nustatyti 1 Eur mokesį visoms šeimoms ir 0,50 Eur mokesį socialiai remtinoms šeimoms už kiekvieną mėnesio dieną (išskyrus šeštadienius, sekmadienius ir švenčių dienas):

3.1. ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaiko ugdymo reikmėms tenkinti ir darbuotojų darbo apmokėjimui;

3.2. ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų bendrojo ugdymo mokyklose ugdymo reikmėms tenkinti, maisto gaminimo išlaidoms ir darbuotojų darbo apmokėjimui, kai vaikai lanko įstaigą ilgiau kaip 4 val.

Pažymėtina, kad Sprendimo 3 punktas yra dviprasmiškas ir neaiškus. Įvertinus Sprendimo 3 punkto formuluotę nėra aišku, kada yra taikomas Sprendimo 3.1 papunktis. Sprendimo 3.2 papunktyje nurodyta, kad nustatomas mokeskis bendrojo ugdymo mokyklose, kai vaikai lanko įstaigą ilgiau kaip 4 valandas, t.y. nurodoma mokyklos grupė ir įstaigos lankymo trukmė. Tuo tarpu 3.1 papunktyje tik nurodyta, kad mokeskis yra už ugdymo reikmes ir darbuotojų darbo apmokėjimą, tačiau nenurodoma nei mokyklos grupė, nei įstaigos lankymo trukmė. Todėl nėra

aišku, ar 3.1 papunktis taikomas visais atvejais (nepaisant įstaigos lankymo trukmės bei mokyklos grupės), kai netaikomas 3.2 papunktis, ar 3.1 bei 3.2 papunkčiai yra vienas kitą papildantys ir pan.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Sprendimo 3 punkte vartojamos sąvokos nedera su Aprašo 4, 8 punktų nuostatomis – pvz., Sprendimo 3.1 papunktyje nustatomas mokestis ugdymo reikmėms ir darbuotojų darbo apmokėjimui, o tuo tarpu Aprašo 4.2 papunktyje, 8 punkte minimas mokestis vaiko ugdymo ir kitoms reikmėms.

Toks teisinis reglamentavimas pažeidžia teisėtumo, teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principus.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 6 punktas įtvirtina, jog vietos savivalda yra grindžiama *savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumu*, t. y. *savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla bei visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus*. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtintas teisėkūros aiškumo principas, reiškiantis, *kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas*. O to paties straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtintas sistemiškumo principas reiškia, kad *teisės normos turi derėti tarpusavyje*.

Tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, tiek Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, aiškinant teisėtumo principą, yra konstatuota, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti **aiškus, suprantamas, neprieštaringas**, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti **užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna** (pvz., žr. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. kovo 2 d., 2017 m. kovo 15 d., 2017 m. gegužės 30 d. nutarimus); teisėtumo principas įpareigoja teisėkūros subjektus priimant sprendimus laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, *inter alia* užtikrinti, kad teisės aktas, kuris nustato tam tikras taisykles, būtų konkretus, **aiškus ir tikslus, nekeliantis abejonių dėl jo turinio ir taikymo, nedviprasmiškas**, nes priešingu atveju būtų neaišku, kokie įgaliojimai įgyvendinami ir kokių tikslų siekiama priėmus teisės aktą (pvz., LVAT 2008-02-29 nutartis adm. b. Nr. A³⁹-276/2008).

Be to, tikslinant 3 punkto bei Aprašo formuluotes, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad mokymas pagal priešmokyklinio ugdymo programą yra nemokamas ir teisės aktai nesuteikia savivaldybės tarybai teisės nustatyti papildomus mokesčius už priešmokyklinį ugdymą.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *valstybinėje ir savivaldybės mokykloje mokymas pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas, skirtas pirmajai kvalifikacijai įgyti, yra nemokamas*.

Švietimo įstatymo 67 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *mokymo lėšos savivaldybių ir nevalstybinėms mokykloms priešmokyklinio <...> ugdymo programoms, taip pat formaliojo švietimo programas papildantiems ir mokinių saviraiškos poreikius tenkinantiems šių programų moduliams vaikų neformaliojo švietimo mokyklose finansuoti skiriamos iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu tvirtinamų savivaldybių biudžetams valstybės biudžeto specialiujų tikslinių dotacijų <...>*. To paties straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad *mokymo lėšos, skiriamos iš valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuojamos, paskirstomos ir naudojamos pagal Vyriausybės patvirtintus tvarkos aprašus*.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtinto Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo (toliau – LRV Aprašas) 16 punkte nurodyta, kad *iš mokymo lėšų, skiriamų pagal [LRV] Aprašą ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, finansuojamas ne trumpesnis kaip 20 valandų per savaitę mokinių ugdymas*. LRV Aprašo 14 bei 17 punktuose nurodyta, kam naudojamos mokymo lėšos (ugdymo reikmėms, darbuotojų darbo apmokėjimui ir pan.).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013-11-21 įsakymu Nr. V-1106 patvirtinto Priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašo 4.4.1 papunktyje nurodyta, kad priešmokyklinio ugdymo programos minimali trukmė yra 640 valandų per metus.

Taigi, Švietimo įstatymas aiškiai nustato, kad mokymas pagal priešmokyklinio ugdymo programą yra nemokamas ir nesuteikia teisės savivaldybės tarybai imti jokių papildomų mokesčių, susijusių su ugdymu pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Švietimo įstatymo 67 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad *ikimokyklinio ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo mokykloms, neformaliojo švietimo programoms teisės aktų nustatyta tvarka skiriama lėšų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, taip pat Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti skiriama lėšų iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiuju tiksliniu dotacijų savivaldybių biudžetams.*

LRV Aprašo 16 punkte nurodyta, kad *iš mokymo lėšų, skiriamų pagal [LRV] Aprašą ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, finansuojamas ne trumpesnis kaip 20 valandų per savaitę mokinių ugdymas.* LRV Aprašo 14 bei 17 punktuose nurodyta, kam naudojamos mokymo lėšos (ugdymo reikmėms, darbuotojų darbo apmokėjimui ir pan.).

Taigi, apibendrinus išdėstytą teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad ikimokyklinio ugdymo programoms, trunkančioms iki 20 valandų per savaitę, taip pat yra skiriamos mokymo lėšos iš valstybės biudžeto.

Sistemiškai vertinant Sprendimo nuostatas (2.3 papunktis) matosi, kad ugdymo įstaigose yra ar gali būti ikimokyklinio ugdymo grupių, kuriose vaikas ugdomas ne ilgiau kaip 4 valandas. O tokiais atvejais, vadovaujantis aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatomis, ikimokyklinio ugdymo reikmės finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų, todėl taryba negali nustatyti papildomo mokesčio vaiko ugdymo reikmėms tenkinti.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta bei įvertinus tai, kad Sprendimo 3 punkto nuostatos yra dviprasmiškos ir nėra aišku, kokiais atvejais taikomas Sprendimo 3.1 papunktis, tikslinant Sprendimo 3 punkto formuluotes būtina užtikrinti, kad ugdymo mokestis nebūtų taikomas vaikams, ugdomiems pagal priešmokyklinio ugdymo programas, bei vaikams, lankantiems ikimokyklinio ugdymo grupes ne ilgiau kaip 4 valandas.

Dėl Sprendimo 4 punkto bei Aprašo 9 punkto

Sprendimo 4 punkte nustatyta, kad tais atvejais, kai ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių mokiniai ugdomi Savivaldybės mokyklose, kuriose maitinimo paslaugas teikia privačios įmonės, iš Savivaldybės biudžeto lėšų finansuojamos patiekalų gamybos išlaidos (maitinimo paslaugų teikėjų darbuotojų darbo užmokestis, valstybinio socialinio draudimo įmokos, komunalinių paslaugų ir kitos išlaidos, susijusios su mokinių maitinimo paslaugos teikimu). Konkretus patiekalų gamybos išlaidų dydis tvirtinamas Administracijos direktoriaus įsakymu.

Tuo tarpu Sprendimo 3.2 papunktyje nustatyta, kad bendrojo ugdymo mokyklose, kai vaikai įstaigą lanko ilgiau kaip 4 valandas, *maisto gaminimo išlaidos ir darbuotojų darbo apmokėjimas įtraukiamas į šeimų mokamą mokesť.* Tokia pat nuostata įtvirtinta ir Aprašo 9 punkte. Mokant 3 punkte nustatytą mokesť pagal Sprendimo 3.1 papunktyje nustatytą atvejį, maisto gaminimo išlaidos neįtraukiamos.

Taigi, vienais atvejais (3.2 p.), maisto gaminimo išlaidas apmoka tėvai (šeimos), kitais atvejais (4 p.) – savivaldybė, o dar kitais atvejais (3.1 p.) apskritai net nėra aišku, kas tokias išlaidas apmoka. Be to, visiškai neaišku, kuri teisės norma (ar 3.2 papunktis, ar 4 punktas) turi būti taikoma tai atvejais, kai vaikas ilgiau nei 4 valandas lanko bendrojo ugdymo mokyklą, kurioje maitinimo paslaugas teikia privačios įmonės.

Toks reglamentavimas ne tik pažeidžia jau minėtus teisėkūros aiškumo ir sistemiskumo principus, bet ir konstitucinį asmenų lygybės principą.

Pažymėtina, jog konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas (Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalis) reikalauja, kad teisėje pagrindinės teisės ir pareigos būtų įtvirtintos visiems vienodai (pvz., Konstitucinio Teismo 1994-04-18, 2000-06-30, 2008-09-23, 2008-12-24, 2009-03-02 nutarimai). Teisiškai reguliuojant visuomeninius santykius privalu paisyti prigimtinio teisingumo reikalavimų, apimančių *inter alia* būtinumą užtikrinti asmenų lygybę įstatymui, teismui ir valstybės institucijoms ar pareigūnams, ir kt. Diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties

objektyviais skirtumais. Be to, privalu paisyti protingumo reikalavimo, taip pat proporcingumo principo, pagal kurį nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems bei visuotinai svarbiems tikslams (tarp tikslų ir priemonių turi būti pusiausvyra). Asmenų lygybės principas gali būti apibūdinamas kaip nediskriminacija. Diskriminacija paprastai suprantama kaip asmens ar asmenų grupės padėties kitų asmenų atžvilgiu pakeitimas be objektyviai pateisinamo pagrindo; kai analogiškose ar labai panašiose situacijose vieni asmenys yra vertinami palankiau nei kiti asmenys ir šis atskyrimas neturi jokio objektyvaus ir pagrįsto pateisinimo.

Pažymėtina, jog priimant tokį reguliavimą, kuriuo tam tikros asmenų grupės yra traktuojamos skirtingai, privalo būti kruopščiai įvertintos visos aplinkybės ir užtikrinta, jog tarp asmenų grupių yra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumai, jog būtų pateisinamas skirtingas jų traktavimas. Be to, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 2 punkte įtvirtintas **objektyvumo principas** reikalauja, kad viešojo administravimo subjektų priimami sprendimai/veiksmai būtų nešališki ir objektyvūs, o tai suponuoja pareigą priimant sprendimus išsiaiškinti visas aplinkybes, turinčias įtakos sprendimo priėmimui.

Sprendimo aiškinamajame rašte nėra nurodyta jokių objektyvių aplinkybių, kurių pagrindu vienais atvejais maisto gamtinimo išlaidas turėtų apmokėti patys tėvai, o kitais atvejais – savivaldybė.

Todėl įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Sprendimo 3 bei 4 punkto bei Aprašo 9 punkto nuostatos, pažeidžia teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principus bei konstitucinį asmenų lygybės principą.

Dėl mokesčio už vaiko maitinimą (Aprašo 5 bei 11 punktai)

Aprašo 5 punkte nurodyta, kad *už vaiko maitinimą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse tėvai (globėjai) moka vaiko dienos maitinimo normos mokesį už kiekvieną lankytą, nelankytą ir nepateisintą dieną*.

Aprašo 11 punkte nustatyti atvejai, kuriems esant mokesčiai už maitinimą nemokamas.

Aprašo 11.2 papunktyje nustatytas sąrašas atvejų, kuriems esant už nelankytas dienas nemokamas mokesčiai už maitinimą. Tačiau vienais atvejais, mokesčiai už vaiko maitinimą nemokamas nei už vieną nelankytą dieną, o kitais (11.2.2 bei 11.2.11 p.) – mokama už pirmas dvi nelankytas dienas.

Aprašo 11.2.2 papunktyje nustatyta, kad mokesčiai už vaiko maitinimą nemokamas, jei vaikas nelanko įstaigos dėl ligos, *jei liga tęsiasi tris ir daugiau nelankytų dienų iš eilės mokesčiai už maitinimą neskaiciuojamas (jei mažiau nei tris dienas vaikas nelankė ugdymo įstaigos, mokesčiai už maitinimą skaičiuojamas)*.

Aprašo 11.2.11 papunktyje nurodyta, kad mokesčiai už vaiko maitinimą nemokamas, jei vaikas nelanko įstaigos *dėl kitų priežasčių, jeigu vaikas nelanko įstaigos tris ir daugiau dienų*.

Taigi, sistemiškai vertinant Aprašo 11.2 papunkčio nuostatas, darytina išvada, kad tais atvejais, kai vaikas serga (11.2.2 p.) ar nelanko įstaigos dėl kitų priežasčių (11.2.11 p.) mažiau nei 3 dienas, mokesčiai už vaiko maitinimą yra skaičiuojamas. Taip pat, vadovaujantis Aprašo 5 punktu, mokesčiai už maitinimą skaičiuojamas už nelankytas ir nepateisintas dienas. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad Apraše nėra apibrėžta, kas yra nelankyta ir nepateisinta diena, todėl nėra aišku, kokiais atvejais taikoma ši nuostata, o tai yra nesuderinama su jau anksčiau minėtu teisėkūros aiškumo principu, nes nesant aiškiai ir konkrečiai apibrėžtos sąvokos, neuztikrinamas teisinis tikrumas ir aiškumas.

Nei Sprendimo aiškinamajame rašte, nei Vyriausybės atstovui pateiktame savivaldybės atsakyme nėra paaiškinta, kuo vadovaujantis ir dėl kokių priežasčių Apraše nustatyta, kad vienais atvejais už nelankytas dienas mokamas mokesčiai už vaiko maitinimą, o kitais – ne.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad toks **Apraše nustatytas reglamentavimas pažeidžia gero viešojo administravimo, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia bei konstitucinį asmenų lygybės įstatymui principus**.

Viešojo administravimo įgaliojimus turintiems asmenims kyla pareiga vadovautis Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais gero viešojo administravimo, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principais. Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis ir fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais. Viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami jiems priskirtus įgaliojimus, turi siekti maksimaliai tai teisiškai pagrįsti, užtikrinti, kad sprendimas, priimamas realizuojant diskrecijos teisę, būtų logiškas, proporcingas, skaidrus, objektyvus.

Todėl priimami sprendimai turi būti pagrindžiami ne tik minėtais bendraisiais teisės principais, bet ir objektyviais faktais. Viešojo administravimo subjektų priimami sprendimai turi būti **priimami objektyviai įvertinant** sprendimo priėmimui reikšmingas aplinkybes, o nustatomos teisinės **priemonės turi būti būtinos** demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems bei visuotinai svarbiems tikslams (tarp tikslų ir priemonių turi būti pusiausvyra), jos neturi varžyti asmens teisių labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti.

Aprašo 7 punkte nurodyta, kad mokestis už maitinimą yra skiriamas vaikų maitinimui (maisto produktams įsigyti). Taigi, akivaizdu, jog maitinimo mokestis yra siejamas su aiškiomis, realiai patirtomis išlaidomis – **maisto produktų** įsigijimu. Todėl jei vaikas nelanko ugdymo įstaigos, maistas jam negaminamas, ugdymo įstaiga jokių faktinių išlaidų (tiesioginių nuostolių) nepatiria. O tai reiškia, kad pagal savivaldybės tarybos nustatytą reguliavimą įstaiga nepagrįstai, nesąžiningai gauna tiesioginę turtinę naudą.

Vaikų maitinimas laikytinas atlygintina paslauga, todėl reguliuojant šiuos santykius turi būti atsižvelgiama ir į civilinės teisės principus. Vienas pagrindinių civilinės teisės principų – niekas negali praturtėti svetimo nuostolio sąskaita be įstatyme numatyto pagrindo.

Kaip jau buvo minėta, savivaldybės taryba, priimdama Sprendimą (nei Sprendimo preambulėje, nei aiškinamajame rašte nei kituose Sprendimo parengiamuosiuose dokumentuose), nenurodė jokių argumentų, kurie pagrįstų nustatytą teisinį reguliavimą, atspindėtų realias faktines aplinkybes bei pagrįstų ir įrodytų, kad Aprašo 5 punkte, 11.2.2 bei 11.2.11 papunkčiuose nustatytas reguliavimas yra priimtas atsižvelgiant į objektyvias aplinkybes. Priimant sprendimą nebuvo nurodyta, kokiais konkrečiais duomenimis vadovaujantis Aprašo 5 punkte bei tam tikrais Aprašo 11.2 papunktyje nurodytais atvejais buvo nustatyta pareiga mokėti maitinimo normos mokestį už pirmas dvi nelankytas dienas ar už nelankytas bei nepateisintas dienas. Taip pat nenurodė jokio teisinio pagrindo, kuriuo vadovaujantis nustatė būtent tokį reguliavimą (t.y. kodėl vienais atvejais reikia mokėti už nelankytas dienas, o kitais nereikia).

Todėl nesant objektyvių įrodymų, kurių pagrindu Aprašo 5 punkte, 11.2.2 bei 11.2.11 papunkčiuose nustatytas reikalavimas maitinimo normos mokestį mokėti už nelankytas dienas, darytina išvada, kad savivaldybės taryba pažeidė objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus ir taip viršijo jai suteiktus įgaliojimus.

Vertinant, ar priimant sprendimą buvo pažeistas nepiktnaudžiavimo valdžia principas, būtina atsižvelgti ir į logiškumo, sąžiningumo bei racionalumo principus, kurie leidžia įvertinti, ar nustatytas teisinis reguliavimas priimtas pagrįstai bei tinkamai įvertinus svarbias aplinkybes.

Aplinkybės, kad savivaldybės taryba, tvirtindama Aprašo nuostatas, numatančias pareigą mokėti mokestį už maitinimą už pirmas dvi nelankytas dienas ar už nelankytas ir nepateisintas dienas, neanalizavo ir nepagrindė, kodėl būtent toks reguliavimas nustatomas, leidžia teigti, kad savivaldybės taryba elgėsi nesąžiningai ir būdama stipresne administracinių santykių šalimi, be jokio objektyvaus pagrindo nustatė nesąžiningas ir teisiškai nepagrįstas elgesio taisykles silpnesnėjai šių santykių šaliai.

Be to, apibendrinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad mokesčio už vaiko maitinimą nemokėjimas, kai vaikas nelanko įstaigos, turėtų būti traktuojamas kaip bendra taisyklė, taikoma visiems asmenims, o ne kaip lengvata. Todėl savivaldybės taryba Aprašo 11.2 papunktyje išvardindama atvejus, kada mokestis už maitinimą įstaigos nelankymo atveju yra nemokamas, elgėsi ne tik neracionaliai, bet ir sukūrė papildomą administracinę naštą tiek tėvams, įpareigodama

teikti šias aplinkybes pagrindžiančius dokumentus (pvz. pateikiant pažymą iš darboviečių), tiek įstaigoms, kurios šiuos duomenis turi administruoti.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad minėtos Aprašo nuostatos vertintinos ne tik kaip neobjektyvios bei nesąžiningos, bet ir kaip **diskriminuojančios**.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai (Konstitucinio Teismo 1996-01-24 nutarimas). Tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje, tiek Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, tiek Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) formuojamoje praktikoje diskriminacija reiškia, kad analogiškose ar labai panašiose situacijose **vieni asmenys yra vertinami palankiau nei kiti asmenys** ir, kad šis atskyrimas **neturi jokio objektyvaus ir pagrįsto pateisinimo** (pvz., LVAT 2013-06-18 sprendimas adm. b. Nr. I²⁶¹-16/2013; EŽTT 1986-07-08 sprendimas byloje *Lithgow ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*). Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginus su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 2009-06-08, 2010-06-29, 2011-02-14 nutarimai, 2010-04-20 sprendimas). Taigi, nediskriminavimo principas draudžia panašias aplinkybes vertinti skirtingai, jei tai nėra pateisinama objektyviomis priežastimis.

Šiuo atveju vertinama situacija, kai vienais atvejais įstaigos nelankantiems vaikams mokestis už maitinimą yra skaičiuojamas (už pirmas dvi nelankytas dienas ar už nelankytas ir nepateisintas dienas), o kitais atvejais – neskaičiuojamas. Taigi, akivaizdu, kad mokesčio už maitinimą mokėjimas įstaigos nelankymo atveju yra skirtingai reguliuojamas. O kaip jau buvo minėta anksčiau, tokio diferencijuoto reguliavimo savivaldybė nepagrindė jokiais objektyviomis aplinkybėmis. Todėl darytina išvada, kad vaikai, nelankantys įstaigos dėl Aprašo 5 punkte, 11.2.2 bei 11.2.11 papunktyje nustatytų priežasčių, yra diskriminuojami.

Be to, Aprašo 11.2.2 papunktis nustatantis, kad mokesčio už maitinimą už nelankytas dienas mokėjimas/nemokėjimas priklauso nuo vaiko ligos trukmės (jei ligą tęsėsi 3 ir daugiau dienų mokestis už maitinimą neskaičiuojamas, jei trumpiau – skaičiuojamas), pažeidžia dar ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintą nediskriminavimo principą, kuris draudžia diskriminuoti vaikus ir pagal sveikatos būklę.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į tai, kad savivaldybės taryba nepagrindė, kokiais tiksliais ir objektyviais duomenimis remiantis buvo nustatyta, kad vadovaujantis Aprašo 5 punktu už nelankytas ir nepateisintas dienas, o Aprašo 11.2.2 bei 11.2.11 papunkčiuose nurodytais atvejais, už pirmas dvi nelankytas dienas, turi būti mokamas mokestis už maitinimą, nenurodė, kokios faktinės aplinkybės lėmė tokio reguliavimo nustatymą ir pan., darytina išvada, kad Aprašo 5 punkto nuostata „nelankytą ir nepateisintą“, 11.2.2 papunkčio nuostata „jei mažiau nei tris dienas vaikas nelankė ugdymo įstaigos, mokestis už maitinimą skaičiuojamas“ bei 11.2.11 papunkčio nuostata „jeigu vaikas nelanko įstaigos tris ir daugiau dienų“ pažeidžia teisėtumo, gero viešojo administravimo, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia bei konstitucinį asmenų lygybės įstatymui principus ir yra neteisėtos.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta bei vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, siūlau Vilniaus miesto savivaldybės tarybai svarstyti 2019-12-04 sprendimo Nr. 1-305 (2020-02-12 sprendimo Nr. 1-420 redakcija) 3 bei 4 punkto bei juo patvirtinto Aprašo 5, 9 punktų bei 11.2.2 ir 11.2.11 papunkčių pakeitimo klausimą, suderinant juos su nurodytų teisės aktų nuostatomis.

Šis teikimas turi būti apsvarstytas **artimiausiame posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį**, nuo teikimo gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą Vyriausybės atstovui turi būti pranešta per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Informuoju, jog per nustatytą terminą nepakeitus ginčijamo teisės akto (nepranešus apie teikimo įvykdymą ar atsisakius jį tenkinti) bus kreipiamasi į teismą.

Taip pat informuoju, jog vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, Vyriausybės atstovas turi teisę nustatyti kitą nurodytų veiksmų įvykdymo terminą, jeigu gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto motyvuotas prašymas šį terminą pratęsti.

Vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su šia informacija supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse

Julius Arlauskas